

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 26ης Οκτωβρίου 2005 *

Στην υπόθεση T-124/04,

Jamal Ouariachi, κάτοικος Ραμπάτ (Μαρόκο), εκπροσωπούμενος από τους δικηγόρους F. Blanmailland και C. Verbrouck, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

ενάγων,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους F. Dintilhac και G. Boudot, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

εναγομένης,

με αντικείμενο αγωγή με αίτημα την αποκατάσταση της ζημίας που φέρεται να υπέστη ο ενάγων συνεπεία των φερομένων ως παρανόμων πράξεων υπαλλήλου της αντιπροσωπείας της Επιτροπής στο Χαρτούμ (Σουδάν),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Βηλαρά, πρόεδρο, F. Dehousse και D. Šváby, δικαστές,

γραμματέας: E. Coulon

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Ο ενάγων, μαροκινής και ισπανικής ιθαγενείας, και η R., γαλλικής ιθαγενείας, που κατοικούσαν, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, μαζί με τα δύο, επίσης γαλλικής ιθαγενείας, τέκνα τους στη Ραμπάτ (Μαρόκο), έλυσαν με διαζύγιο τον γάμο τους την 31η Ιανουαρίου 2000. Με την απόφαση διαζυγίου η επιμέλεια των τέκνων ανατέθηκε στην R., ενώ αναγνωρίστηκε δικαίωμα επισκέψεως στον ενάγοντα.
- 2 Ο C. είναι υπάλληλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και υπηρετεί στην Επιτροπή. Από τις 8 Αυγούστου 2000 έως τις 16 Μαΐου 2004 ήταν προϊστάμενος διοικήσεως στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής στο Χαρτούμ (Σουδάν) (στο εξής: αντιπροσωπεία). Επικεφαλής της αντιπροσωπείας και προϊστάμενος του C. ήταν ο Μ. Δεδομένου ότι οι C. και Μ. ήταν οι μόνοι κοινοτικοί υπάλληλοι που υπηρετούσαν, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, στην εν λόγω αντιπροσωπεία, ο πρώτος ήταν εξουσιοδοτημένος να αντικαθιστά τον δεύτερο, ιδίως στα διοικητικά καθήκοντα, σε περίπτωση κωλύματός του.

- 3 Ο C., ενώ υπηρετούσε στην αντιπροσωπεία, θέλησε να φέρει κοντά του τη νέα του σύντροφο, την R. Με την ευκαιρία αυτή, η αντιπροσωπεία απηύθυνε στο Υπουργείο Εξωτερικών του Σουδάν «τυποποιημένη ρηματική διακοίνωση», με ημερομηνία 28 Μαΐου 2002 και υπογεγραμμένη από τον M., σε υποστήριξη της αιτήσεως για την έκδοση τουριστικής θεωρήσεως βραχείας διάρκειας που είχε υποβάλει η R. για λογαριασμό της ίδιας και των τέκνων της.

- 4 Οι αρμόδιες σουδανικές αρχές αποφάσισαν να χορηγήσουν τουριστική θεώρηση στην R. και στα δύο τέκνα της, που εγκατέλειψαν έτσι, στις 20 Ιουνίου 2002, την μαροκινή επικράτεια και μετέβησαν στο Χαρτούμ.

- 5 Καθώς έληγε η διάρκεια ισχύος της τουριστικής θεωρήσεως, η R. κίνησε τη διαδικασία για την απόκτηση αδειας παραμονής στο Σουδάν. Η αίτηση αυτή αποτέλεσε επίσης αντικείμενο «ρηματικής διακοινώσεως» της αντιπροσωπείας που απευθυνόταν στο Υπουργείο Εξωτερικών του Σουδάν. Η εν λόγω «ρηματική διακοίνωση», εξαιτίας της απουσίας του επικεφαλής της αντιπροσωπείας, υπεγράφη από τον C.

- 6 Οι αρμόδιες σουδανικές αρχές αποφάσισαν να χορηγήσουν άδεια παραμονής στην R. και στα δύο της τέκνα.

- 7 Κατά το σχολικό έτος 2002/2003, τα δύο τέκνα του ενάγοντος και της R. φοίτησαν στο γαλλικό σχολείο του Χαρτούμ.

- 8 Με απόφαση της 3ης Νοεμβρίου 2003, το Εφετείο της Ραμπάτ αφαίρεσε από την R. την επιμέλεια των τέκνων της και την ανέθεσε στον ενάγοντα.

9. Εν τω μεταξύ η R. και τα δύο της τέκνα είχαν εγκαταλείψει τη σουδανική επικράτεια για να μεταβούν στο Βέλγιο. Κατά το σχολικό έτος 2003/2004 τα παιδιά συνέχισαν τις εγκύκλιες σπουδές τους στο σχολείο του Ethe (Βέλγιο).
10. Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 25 Φεβρουαρίου 2004, ο ενάγων άσκησε αγωγή με αίτημα την αποκατάσταση της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη εξαιτίας των παρανόμων, κατ' αυτόν, πράξεων του C. κατά την άσκηση των καθηκόντων του στην αντιπροσωπεία (υπόθεση T-82/04, Ouariachi κατά Επιτροπής). Κατόπιν της παραιτήσεως του ενάγοντος από την αγωγή, η υπόθεση T-82/04 διεγράφη από το πρωτόκολλο του Πρωτοδικείου, με διάταξη του προέδρου του δευτέρου τμήματος του Πρωτοδικείου της 1ης Απριλίου 2004.
11. Στο πλαίσιο των προσπαθειών του να αποκαταστήσει την επαφή με τα τέκνα του και να επιτύχει την εκτέλεση της αποφάσεως του Εφετείου της Ραμπάτ, ο ενάγων προσέφυγε επανειλημμένα στα αρμόδια βελγικά δικαστήρια. Έτσι, με δύο αποφάσεις που εκδόθηκαν στις 6 Μαΐου 2004, το Εφετείο της Λιέγης (Βέλγιο) διέταξε προσωρινά την επιστροφή των τέκνων στο Μαρόκο προκειμένου να ζήσουν μαζί με τον ενάγοντα.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

12. Υπό αυτές τις περιστάσεις ο ενάγων, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου την 1η Απριλίου 2004, άσκησε την υπό κρίση αγωγή.
13. Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 18 Ιουνίου 2004, η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου βάσει του άρθρου 114 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου. Ο ενάγων υπέβαλε τις παρατηρήσεις του επί της ενστάσεως αυτής στις 25 Αυγούστου 2004.

14 Με την αγωγή του και τις παρατηρήσεις του επί της ενστάσεως απαραδέκτου, ο ενάγων ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- προκαταρκτικά, να διατάξει, εάν είναι αναγκαίο, τη διεξαγωγή αποδείξεων για να αποδειχθεί το υποστατό της πλαστότητας του εγγράφου που συνέταξε ο C. προκειμένου να διευκολύνει την «απαγωγή» των τέκνων, και συγκεκριμένα:
  - την αυτοπρόσωπη εμφάνιση του C.,
  - αίτηση ενημερώσεως από την αντιπροσωπεία,
  - αίτηση προσκομίσεως του φακέλου που υπέβαλε η R. στο προξενείο της Δημοκρατίας του Σουδάν στη Ραμπάτ προκειμένου να χορηγηθεί θεώρηση στην ίδια και στα τέκνα της,
- να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή και βάσιμη,
- να υποχρεώσει την Επιτροπή να του καταβάλει κατ' αποκοπήν το συνολικό ποσό των 150 000 ευρώ ως αποζημίωση για την υλική ζημία και ως ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη,
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

15 Με την ένσταση περί απαραδέκτου, η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την αγωγή ως προδήλως αβάσιμη και απαράδεκτη ή να κρίνει ότι είναι αναρμόδιο στην υπό κρίση υπόθεση,

- να καταδικάσει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

- 16 Κατά το άρθρο 111 του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αγωγή είναι προδήλως στερούμενη παντελώς νομικής βάσεως, το Πρωτοδικείο μπορεί, χωρίς να συνεχίσει τη διαδικασία, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη. Στην προκειμένη περίπτωση, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι έχει διαφωτιστεί επαρκώς από τα έγγραφα του φακέλου της υποθέσεως και αποφασίζει, κατ' εφαρμογήν του εν λόγω άρθρου, να μη συνεχίσει τη διαδικασία.
- 17 Κατά το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, στο πεδίο της εξωσυμβατικής ευθύνης, η Κοινότητα υποχρεούται, σύμφωνα με τις γενικές αρχές του δικαίου που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών, να αποκαθιστά τη ζημία που προξενούν τα όργανα ή οι υπάλληλοί της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.
- 18 Επιβάλλεται να επισημανθεί ότι, στο πεδίο της εξωσυμβατικής ευθύνης, η Κοινότητα υπόκειται εκ της Συνθήκης σε ειδική ρύθμιση της κοινοτικής έννομης τάξης, με την εφαρμογή ενιαίου κανόνα περί αποκαταστάσεως της ζημίας που προξενούν τα όργανα ή οι υπάλληλοί της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η Συνθήκη διασφαλίζει την ομοιόμορφη εφαρμογή του κανόνα αυτού και την

αυτονομία των οργάνων της Κοινότητας, υποβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις διαφορές στην αρμοδιότητα του κοινοτικού δικαστή. Αναφερόμενο συγχρόνως στη ζημία που προξενούν τα όργανα και στη ζημία που προξενούν οι υπάλληλοι της Κοινότητας, το άρθρο 288 ΕΚ ορίζει ότι η Κοινότητα ευθύνεται μόνον για τις πράξεις των υπαλλήλων της οι οποίες, λόγω της υπάρξεως εσωτερικού και άμεσου δεσμού, αποτελούν την αναγκαία προέκταση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στα όργανα. Δεδομένου του ειδικού χαρακτήρα αυτού του νομικού καθεστώτος, δεν κρίνεται σκόπιμη η επέκτασή του πέραν των ως άνω περιπτώσεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1969, υπόθεση 9/69, Sayag, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 121, σκέψεις 5 έως 8).

- 19 Εν προκειμένω, προς στήριξη του αιτήματός του για αποζημίωση, ο ενάγων προέβαλε, με την αγωγή του, μια πρώτη αιτίαση που αντλείται από το ότι ο C. συνέταξε και απέστειλε στο Υπουργείο Εξωτερικών του Σουδάν την «τυποποιημένη ρηματική διακοίνωση» της 28ης Μαΐου 2002 (βλ. σκέψη 3 ανωτέρω), η οποία προηγήθηκε της χορηγήσεως από τις αρμόδιες αρχές του Σουδάν της τουριστικής θεωρήσεως στην R. και στα δύο τέκνα της.
- 20 Με τις παρατηρήσεις του επί της ενστάσεως απαραδέκτου, ο ενάγων διευκρίνισε εντούτοις ότι δεν έθετε ζήτημα κύρους για την προαναφερθείσα «ρηματική διακοίνωση», η οποία άλλωστε είχε υπογραφεί από τον επικεφαλής της αντιπροσωπείας, τον M., αλλά τη δεύτερη «ρηματική διακοίνωση», την οποία απηύθυνε η αντιπροσωπεία στο Υπουργείο Εξωτερικών του Σουδάν πριν ληφθεί η απόφαση των σουδανικών αρχών να χορηγήσουν, κατόπιν αιτήσεως της ενδιαφερομένης, άδεια παραμονής στην R. και στα δύο τέκνα της (βλ. σκέψεις 5 και 6 ανωτέρω). Η επίμαχη διακοίνωση, η οποία, λόγω της απουσίας του επικεφαλής της αντιπροσωπείας, υπεγράφη από τον C., αποτελεί, κατά τον ενάγοντα, πλαστό έγγραφο και κατέστησε δυνατή την εγκατάσταση στο Σουδάν της R. και των τέκνων της χωρίς τη συγκατάθεση του ενάγοντος. Ο C. κατέστη συνεπώς συναυτουργός μιας «διεθνούς απαγωγής τέκνων» και διέπραξε παράνομη πράξη για την οποία γεννάται ευθύνη της Κοινότητας.
- 21 Η αιτίαση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

- 22 Συναφώς, επιβάλλεται να επισημανθεί, όπως άλλωστε υποστηρίζει η Επιτροπή, ότι η επίμαχη «ρηματική διακοίνωση» ανταποκρίνεται σε συνήθη πρακτική, η οποία ακολουθείται κυρίως σε τρίτα κράτη στα οποία παρατηρείται μια ορισμένη διοικητική δυσκαμψία και τίθεται σε εφαρμογή όταν υπάλληλος της αντιπροσωπείας της Επιτροπής σε αυτά τα κράτη επιθυμεί να έλθουν οι οικείοι του να εγκατασταθούν μαζί του. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, τα οποία εξάλλου δεν αντικρούστηκαν από τον ενάγοντα, η σύνταξη της επίμαχης «ρηματικής διακοίνωσης» δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πράξη που αποτελεί αναγκαία προέκταση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στα όργανα, εν προκειμένω των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στην αντιπροσωπεία, κατά την έννοια της προπαρατεθείσας στη σκέψη 18 νομολογίας.
- 23 Συνεπώς, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο C., υπογράφοντας την προαναφερθείσα «ρηματική διακοίνωση», ενήργησε κατά την άσκηση των καθηκόντων του, κατά την έννοια του άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ.
- 24 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποθεθεί ότι αυτό συμβαίνει, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι προδήλως δεν υφίσταται άμεση σχέση αιτίου προς αιτιατό μεταξύ της προσαπτομένης συμπεριφοράς και της υποτιθεμένης ζημίας.
- 25 Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι ο απαιτούμενος από το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ αιτιώδης σύνδεσμος προϋποθέτει ότι υφίσταται άμεση σχέση αιτίου προς αιτιατό μεταξύ της συμπεριφοράς που καταλογίζεται στην Κοινότητα και της προβαλλομένης ζημίας, δηλαδή ότι η ζημία απορρέει άμεσα από τη συμπεριφορά αυτή (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 4ης Οκτωβρίου 1979, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 και 45/79, Dumortier frères κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 515, σκέψη 21, και της 5ης Μαρτίου 1996, C-46/93 και C-48/93, Brasserie du pêcheur και Factortame, Συλλογή 1996, σ. I-1029, σκέψη 51· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 11ης Ιουλίου 1996, T-175/94, International Procurement Services κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-729, σκέψη 55, και της 17ης Δεκεμβρίου 2003, T-146/01, DLD Trading κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2003, σ. II-6005, σκέψη 75). Εναπόκειται στον ενάγοντα να αποδείξει την ύπαρξη τέτοιου άμεσου συνδέσμου (απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1995, T-168/94, Blackspur κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2627, σκέψη 40).

- 26 Εν προκειμένω, η εγκατάσταση στο Σουδάν της R. και των τέκνων της κατέστη δυνατή χάρη στην απόφαση των αρμοδίων σουδανικών αρχών να τους χορηγήσουν, κατόπιν αιτήσεως της ενδιαφερομένης, άδεια παραμονής. Η διακοίνωση που απηύθυνε συναφώς η αντιπροσωπεία στο Υπουργείο Εξωτερικών του Σουδάν αποσκοπούσε απλώς στην υποστήριξη της αιτήσεως της ενδιαφερομένης και στην πρόωθηση της διοικητικής επεξεργασίας της υποθέσεώς της, στο πλαίσιο της προαναφερθείσας πρακτικής. Η διακοίνωση δεν μπορεί να εξομοιωθεί με εντολή προς τις αρμόδιες αρχές του Σουδάν, οι οποίες ήσαν απολύτως ελεύθερες να αποφασίσουν αν θα χορηγήσουν άδεια παραμονής σύμφωνα με τη σχετική εθνική νομοθεσία.
- 27 Επομένως, σε καμία περίπτωση ο ενάγων δεν απέδειξε την ύπαρξη άμεσου αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της προσαπτομένης συμπεριφοράς και της προβαλλομένης ζημίας.
- 28 Προς στήριξη της αγωγής του, ο ενάγων διατυπώνει επίσης μια δεύτερη αιτίαση, που αντλείται από το ότι ο C. πρόσβαλε την προσωπικότητά του, καθόσον υπέγραψε δίπλα στην R., ως γονέας, τους σχολικούς ελέγχους των δύο παιδιών από το γαλλικό σχολείο του Χαρτούμ και το βελγικό σχολείο του Ethe. Ο C. όμως δεν έχει κανέναν συγγενικό δεσμό με τα τέκνα και δεν έχει εξουσιοδοτηθεί από τον ενάγοντα να υπογράψει αντ' αυτού τα ως άνω έγγραφα. Οι ενέργειες αυτές, στις οποίες προέβη εσκεμμένα ο C. με σκοπό να βλάψει τον ενάγοντα, ισοδυναμούν με άρνηση της ιδιότητας του τελευταίου ως πατέρα.
- 29 Αρκεί να επισημανθεί, συναφώς, ότι οι πράξεις που προσάπτονται κατ' αυτόν τον τρόπο στον C. δεν έχουν προδήλως καμία σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του. Άρα δεν μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα τη γένεση ευθύνης της Κοινότητας, κατά το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ.

- 30 Ο ισχυρισμός και μόνον του ενάγοντος περί της αναγκαιότητας να κρίνει το Πρωτοδικείο ότι η Κοινότητα ευθύνεται στην προκειμένη περίπτωση, λόγω της δυσχέρειας προσφυγής στη δικαιοσύνη κατά του C., ο οποίος απολαύει ασυλίας, δεν αναιρεί την ορθότητα του παρατεθέντος στην προηγούμενη σκέψη συμπεράσματος. Εναπόκειται στον ενάγοντα, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, να ζητήσει την άρση της ασυλίας του C.
- 31 Επομένως, η δεύτερη αιτίαση πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη.
- 32 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, η αγωγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της ως προδήλως αβάσιμη, χωρίς να συντρέχει λόγος εξετάσεως της ενστάσεως απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή και χωρίς να διαταχθεί η διεξαγωγή αποδείξεων ή να ληφθούν τα μέτρα οργάνωσης της διαδικασίας που ζήτησε ο ενάγων.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 33 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι ο ενάγων ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

διατάσσει:

- 1) Απορρίπτει την αγωγή ως προδήλως αβάσιμη.**
- 2) Καταδικάζει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.**

Λουξεμβούργο, 26 Οκτωβρίου 2005.

Ο Γραμματέας

E. Coulon

Ο Πρόεδρος

M. Βηλαράς